

Список використаних джерел

1. Віттенберг К.Ю. Підготовка майбутніх вихователів засобами інформаційно-комунікаційних технологій до навчання дітей іноземних мов: дис. ... канд.пед.наук: 13.00.04 / Ксенія Юрїївна Віттенберг. – Херсон, 2010. – 275 с.
2. Комков И.М. Методика преподавания иностранных языков / И.М. Комков. – Минск : Выш. школа, 1979. – 352 с.
3. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов / Л.І. Морська. – Тернопіль : Астон, 2008. – 256 с.
4. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В.А. Сластенина – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
5. Огарев Е.И. Компетентность образования: социальный аспект / Е.И. Огарев. – СПб.: РАО ИОВ, 1995. – 170 с.
6. Шапаренко Х.А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу Х.А Шапаренко : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. - Х., 2008. – 20 с.
7. Шкваріна Т.М. Модель змісту підготовки вчителя до здійснення іншомовної освіти дошкільників // Вісник Житомирського державного університету. – Вип. 40. Педагогічні науки / Т. М. Шкваріна. – С.102-105.
8. Шкваріна Т.М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення іншомовної освіти дошкільників : монографія / Т.М. Шкваріна. – Умань : УВП, 2008. – 392 с.

References

1. Vittenberg K.YU. Pidgotovka majbutnih vihovateliv zasobami informacijno-komunikacijnih tekhnologij do navchannya ditej inozemnih mov: dis. ... kand.ped.nauk: 13.00.04 / Kseniya YUriivna Vittenberg. – Herson, 2010. – 275 s.
2. Komkov I.M. Metodika prepodavaniya inostrannyh yazykov / I.M. Komkov. – Minsk : Vysh. shkola, 1979. – 352 s.
3. Mors'ka L. I. Informacijni tekhnologii u navchanni inozemnih mov / L.I. Mors'ka. – Ternopil' : Aston, 2008. – 256 s.
4. Pedagogika: Ucheb. posobie dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / V. A. Slastenin, I.F. Isaev, E. N. SHiyanov; Pod red. V.A. Slastenina – M.: Izdatel'skij centr «Akademiya», 2002. – 576 s.
5. Ogarev E.I. Kompetentnost' obrazovaniya: social'nyj aspekt / E.I. Ogarev. – Spb.: RAO IOV, 1995. – 170 s.
6. Shaparenko H.A. Formuvannya profesijnoї kompetentnosti majbutnih vihovateliv doshkil'nih navchal'nih zakladiv na zasadah akmeologichnogo pidhodu H.A SHaparenko : avtoref. dis... kand. ped. nauk : 13.00.04. - H., 2008. – 20 s.
7. Shkvarina T.M. Model' zmistu pidgotovki vchitelya do zdijsnennya inshomovnoї osviti doshkil'nikiv // Visnik ZHitomir's'kogo derzhavnogo universitetu. – Vip. 40. Pedagogichni nauki / T. M. SHkvarina. – S.102-105.
8. Shkvarina T.M. Teoretiko-metodichni zasadi pidgotovki majbutnih uchiteliv do zdijsnennya inshomovnoї osviti doshkil'nikiv : monografiya / T.M. SHkvarina. – Uman' : UVPP, 2008. – 392 s.

УДК 811.371.134

КОМП'ЮТЕРНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

О.М. Шашкіна⁸

викладач іноземних мов,

КВНЗ «Запорізький педагогічний коледж» ЗОР

zpc.flt@gmail.com

КОМПЬЮТЕРНЫЕ ОБУЧАЮЩИЕ ПРОГРАММЫ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

Е.Н. Шашкина

преподаватель иностранных языков,

КВУЗ «Запорожский педагогический колледж» ЗОС

⁸ © Шашкіна Олена Миколаївна, 2014

Ліцензується на умовах Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

COMPUTER TRAINING PROGRAMS AS A MEANS OF FORMATION OF LINGUISTIC COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

O.M. Shashkina

foreign languages teacher,
Zaporizhzhia Pedagogical College

У статті розглядаються переваги комп'ютерних навчальних засобів у навчанні іноземних мов, подається класифікація комп'ютерних технологій та визначається їх місце у навчальному процесі. Підтверджується ефективність використання комп'ютерних навчальних програм в процесі формування іншомовної мовленнєвої компетенції майбутніх учителів.

Ключові слова: комп'ютерна навчальна програма, іноземна мова, мовленнєва компетенція.

В статье рассматриваются преимущества компьютерных учебных средств в обучении иностранным языкам, подается классификация компьютерных технологий и определяется их место в учебном процессе. Подтверждается эффективность использования компьютерных обучающих программ в процессе формирования иноязычной речевой компетенции будущих учителей.

Ключевые слова: компьютерная обучающая программа, иностранный язык, речевая компетенция.

The article discusses the advantages of computer learning tools in teaching foreign languages, classifies computer technologies and defines their place in the educational process. It also proves the effectiveness of computer-based training programs in the process of formation of foreign language competence of future teachers.

Keywords: computer training program, foreign language, linguistic competence.

Інтеграція України у єдиний європейський освітній простір вимагає підготовки фахівців високої кваліфікації, створення умов для продовження навчання українських студентів в навчальних закладах європейських країн як засобу підвищення академічної мобільності молоді. Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, а й запорукою успіху, майбутньої вдалої кар'єри фахівців. О. Шевченко зазначає, що своєрідність іноземної мови як навчальної дисципліни для студентів педагогічних навчальних закладів полягає в тому, що в процесі її вивчення формуються вміння і навички користуватися чужою мовою як засобом спілкування та засобом отримання нової, професійно значущої інформації [7]. Нові пріоритети розвитку української освіти зумовили складний процес її модернізації з урахуванням потреб сучасного інформаційно-технологічного суспільства. У зв'язку з цим актуалізується питання підготовки нової генерації вчителів, які професійно володіють сучасними педагогічними технологіями, комп'ютерними зокрема. Використання комп'ютерних засобів дає можливість створити активне комунікативне середовище, у якому здійснюється навчання іноземної мови, допомагає розбудити творче начало у студентів, розвиває мислення і формує навички, необхідні для сучасного фахівця. Крім цього використання комп'ютерних технологій в викладанні іноземної мови дозволяє досягти індивідуалізації й диференціації процесу навчання, подолати одноманітність заняття, привнести елементи творчості та автономії. При цьому змінюється модель міжособистісної взаємодії учасників педагогічного процесу, більше уваги приділяється формуванню у студентів вмінь самостійно здобувати знання в умовах пошукової діяльності.

Цією розвідкою ми маємо на меті окреслити переваги комп'ютерних навчальних засобів, що сприяють формуванню іншомовної мовленнєвої компетенції майбутніх учителів, та визначити їх місце у навчальному процесі з іноземної мови.

Розробкою і впровадженням у навчальний процес нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) активно займаються такі дослідники, як В. Редько, О. Бігич, Я. Окопна, П. Сердюков, Н. Рожкова, О. Шевченко, М. Тадеева, Т. Рибалко, Р. Бужикова та інші. Останніми роками вийшла друком велика кількість наукових розвідок, проводяться наукові конференції та семінари, присвячені різним аспектам впровадження ІКТ в процес навчання іноземних мов.

Багатьма дослідниками доведено, що навчання мов посередництвом комп'ютера має багато переваг порівняно з традиційними методами навчання мов. Комп'ютерні програми забезпечують:

- велику інформаційну ємність;
- індивідуалізацію процесу навчання;
- інтенсифікацію самостійної роботи студента;
- створення природної комунікативної ситуації та ін.

На думку М. Петкової, використання комп'ютерів у процесі навчання іноземних мов дозволяє розв'язати такі навчальні завдання: розуміння мовних явищ; формування лінгвістичних здібностей завдяки мовним та мовленнєвим вправам; автоматизацію мовних і мовленнєвих дій; створення професійно-побутових ситуацій спілкування [4]. З погляду Є. Співаковської, впровадження комп'ютерних технологій створює умови для ефективного:

- формування адитивних навичок розрізнення звуків англійської мови;
- формування артикуляційних вимовних навичок;
- формування ритміко-інтонаційних навичок вимови;
- залучення різних видів пам'яті, що стимулюються одночасною роботою слухового, зорового та артикуляційно-моторного аналізаторів;
- формування рецептивних лексичних навичок читання та аудіювання;
- формування продуктивних лексичних навичок, особливо для письмового мовлення;
- розширення пасивного та потенційного словникового запасу студентів;
- здійснення довідково-інформаційної підтримки (автоматичні словники, програми підбору синонімів, антонімів);
- формування рецептивних граматичних навичок читання та аудіювання;
- формування продуктивних граматичних навичок переважно писемного мовлення;
- здійснення довідково-інформаційної підтримки (автоматизовані довідники з граматики, системи розпізнавання помилок на морфологічному та синтаксичному рівнях) [6, 226].

Інтеграція комп'ютерних засобів у навчальний процес з іноземної мови, як зазначає Л. Морська, допомагає ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних завдань: формувати вміння читання, безпосередньо використовуючи автентичні матеріали різного ступеня складності; удосконалювати вміння аудіювання на основі автентичних звукових текстів; удосконалювати вміння монологічного та діалогічного мовлення на основі проблемного обговорення матеріалів; удосконалювати вміння писемного мовлення; поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас лексику сучасної іноземної мови, що відображає певний етап розвитку культури нації, соціального та політичного устроїв суспільства; ознайомлюватися з країнознавчим матеріалом, що включає етикет, особливості мовленнєвої поведінки різних народів в умовах спілкування, особливості культури, традицій країни, мова якої вивчається; формувати мотивацію іншомовної діяльності студентів на основі систематичного використання сучасних автентичних матеріалів [3].

В останні роки навчальний ринок пропонує велику кількість програмних засобів, які можна ефективно використовувати в навчанні іноземних мов: комп'ютерні словники, електронні енциклопедії, програми комп'ютерного перекладу, автоматизовані навчальні курси, комп'ютерні мовні ігри, автоматизовані тестові системи. Сьогодні в навчальному процесі використовується велика кількість комп'ютерних технологій, які класифікують по-різному. До них належать програмно-методичні комплекси, електронні навчальні курси та електронні посібники, електронні атласи, бази знань, енциклопедії та ін., при цьому цей перелік постійно розширюється і поповнюється. Зокрема, деякі дослідники виділяють навчальні програми, програми-тренажери, діагностичні, контролювальні, інструментальні, інтегровані програми тощо [5]. Автори навчального посібника «Комп'ютерні технології в освіті» усі комп'ютерні технології поділяють на три основні категорії, на базі яких організовується система електронного навчання: електронні навчальні матеріали (електронні підручники та матеріали лекцій; електронні методичні розробки до семінарів, практичних і лабораторних занять; бази даних і знань (закони, картографічні дані, міжнародні стандарти та системи тощо); засоби для набуття практичних навичок (віртуальні та дистанційні лабораторії, практикуми, комп'ютерні тренажери)); комп'ютерні тестові системи (поточного та рубіжного контролю результатів засвоєння матеріалу (атестації, колоквиуми, заліки, іспити); проведення контрольних робіт за матеріалами лекцій і семінарів; контролю підготовки до лабораторних і практичних занять; самоконтролю знань в інтерактивному режимі; визначення рейтингу студентів); системи управління навчанням (проведення навчально-адміністративної роботи (створення навчальних груп, організація розкладу занять і навчальних планів); надання контрольованого доступу до навчальних матеріалів; організації колективної й індивідуальної роботи студентів і викладача) [2, 14].

Звичайно, ефективність комп'ютера як засобу навчання іноземних мов є високою, якщо його використовувати методично грамотно. Так, Т. Караванова пропонує використовувати комп'ютери на таких етапах навчання:

1. При викладенні нового матеріалу як засіб візуалізація знань.
2. Під час проведення віртуальних лабораторних робіт.

3. У процесі закріплення викладеного матеріалу.
4. Як систему контролю і перевірки знань.
5. Під час самостійної роботи.
6. На інтегрованих заняттях за методом проектів.
7. У процесі тренування конкретних здібностей: уваги, пам'яті, мислення тощо [1].

Ми переконані, що комп'ютерні технології можна використовувати на всіх етапах типового заняття іноземної мови: організаційному етапі, етапі перевірки домашнього завдання, активізації знань, умінь і навичок, етапі підготовки студентів до активного та свідомого засвоєння нового навчального матеріалу, під час засвоєння нових знань, формування нових навичок та вмінь, на етапі закріплення нових знань та вмінь, етапі оцінювання та повідомлення домашнього завдання. Комп'ютерні навчальні програми є ефективним засобом навчання під час аудиторних занять, на факультативних заняттях, на додаткових заняттях зі студентами, а також в процесі самостійної роботи студентів. При цьому до комп'ютерних програм як засобу навчання висувається низка вимог: 1) необхідність відповідати тим же дидактичним вимогам, що і традиційні навчальні посібники (науковість, систематичність, послідовність та ін.); 2) відповідність навчальній програмі з дисципліни у ВНЗ; 3) забезпечення функції урізноманітнення форм і методів навчання, створення умов для підвищення розумової активності студента; 4) зрозумілість програми як викладачам, так і студентам; однозначне сприйняття інформації, що вноситься на екран [5].

На нашу думку, навчальні комп'ютерні програми є нині одним з найефективніших засобів формування мовленнєвої компетенції на заняттях іноземної мови. Комбіноване використання комп'ютерної графіки, анімації, відео- та аудіоможливостей – усе це надає унікальну можливість зробити предмет вивчення максимально наочним, зрозумілим і доступним. Це особливо актуально тоді, коли студент має засвоїти велику кількість емоційно-нейтральної інформації, наприклад, граматичної (форми дієслів, артиклі тощо). Інтерактивність, яка забезпечує діалоговий режим протягом усього процесу навчання, надає суттєву підтримку і забезпечує якісне засвоєння мовного і мовленнєвого матеріалу. Для правильної організації навчальної діяльності студентів у процесі навчання іноземної мови за допомогою комп'ютера широко використовують інформаційно-рецептивний, що передбачає сприймання навчального матеріалу і його засвоєння, та репродуктивний (відтворення вивченої інформації) методи навчання, а також метод теоретично-практичного вивчення мови, який базується на виконанні тренувальних вправ. На етапі тренування і на етапі використання сформованих знань, навичок, умінь комп'ютер може бути використаний в найрізноманітніших комунікативних завданнях і ситуаціях з урахуванням індивідуальних особливостей студентів. Навчальна комп'ютерна програма є інструментом, який організовує самостійну роботу студентів і управляє нею, особливо в процесі тренувальної роботи з мовним і мовленнєвим матеріалом. Це і визначає характер використовуваних вправ і методичних прийомів. Слід зазначити, що головним завданням цілеспрямованого використання навчальних комп'ютерних програм є створення комп'ютерного навчального мовного середовища, завдяки чому забезпечується повне занурення студентів в іншомовне середовище, що сприяє вдосконаленню їх мовленнєвої компетенції. У процесі формування мовленнєвої компетенції студентів педагогічних закладів педагог може використовувати наявне комп'ютерне навчально-методичне забезпечення, адаптувати його до конкретних педагогічних завдань та створювати власне відповідно до мети і цілей свого заняття.

Отже, використання комп'ютерних програм у системі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах педагогічно доцільне, адже сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів; дає змогу пов'язати теоретичні питання з практикою; створює можливості для моделювання процесів і явищ; сприяє формуванню мотивації навчання, підвищує інтерес до навчання, створює установку на ефективне навчання; дає змогу досить швидко і просто оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу суб'єктами навчання і групою в цілому. Такі засоби навчання дозволяють тренувати різні види мовленнєвої діяльності і поєднувати їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні здібності, створювати комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують можливість індивідуального підходу й інтенсифікацію самостійної роботи студента [6, 226].

За всіх їх можливостей і переваг комп'ютерні технології не повинні замінити викладача та традиційні підручники і навчальні посібники, адже за останніми залишається статус основних засобів навчання. Основне їх призначення – забезпечити високий науковий і методичний рівень викладання іноземних мов, високий рівень якості іншомовної освіти, що відповідає потребам сучасного замовника освітніх послуг.

Перспективою подальших досліджень у зазначеному напрямку є огляд комп'ютерних програм з німецької мови, що їх використовують в процесі підготовки майбутніх учителів у педагогічних коледжах, та розробка методичних рекомендацій щодо їх використання з метою вдосконалення мовленнєвої компетенції студентів.

Список використаних джерел

1. Караванова Т.П. Методика використання навчальних комп'ютерних програм у навчальному процесі [Електронний ресурс] / Т.П. Караванова. – Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf4/Karavanova.pdf
2. Комп'ютерні технології в освіті: навч. посібн. / Ю. С. Жарких, С. В. Лисоченко, Б. Б. Сусь, О. В. Третяк. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 239 с.
3. Морська Л. Методичні аспекти конструювання компютеризованого уроку з іноземних мов [Електронний ресурс] / Л. Морська. – Режим доступу: <http://www.nniif.org.ua/File/12mlimak.pdf>
4. Петкова М. І. Формування інноваційного середовища під час навчання іноземним мовам [Текст] / М. І. Петкова // Збірник наукових праць. – Донецьк, 2010. – С. 12-14.
5. Савченко З.В. Основні вимоги до навчальних комп'ютерних програму базовій середній освіті [Електронний ресурс] / З. В. Савченко // Інформаційні технології і засоби навчання. – Вип. 3 (7). – 2008. – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em7/emg.html>
6. Співаковська Є.О. Використання нових інформаційних технологій у вивченні студентами англійської мови [Електронний ресурс] / Є.О. Співаковська. – Режим доступу: Інформаційні технології в освіті. 2013. № 15 – С. 221-228.
7. Шевченко О.М. Застосування інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови [Електронний ресурс] / О.М. Шевченко. – Режим доступу: <http://lgaki.com.ua/o-m-shevchenko-m-poltava-zastosuvannya-informaciy-nih-tehnologiy-na-zanyattyah-z-inozemnoyi-movi>

References

1. Karavanova T.P. Metodika vikoristannja navchal'nih komp'juternih program u navchal'nomu procesi [Elektronnij resurs] / T.P. Karavanova. – Rezhim dostupu: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf4/Karavanova.pdf
2. Komp'juterni tehnologii v osviti: navch. posibn. / Ju. S. Zharkih, S. V. Lisochenko, B. B. Sus', O. V. Tretjak. – K.: VPC «Kiivs'kij universitet», 2012. – 239 s.
3. Mors'ka L. Metodichni aspekti konstrujuvannja kompjueterizovanogo uroku z inozemnih mov [Elektronnij resurs] / L. Mors'ka. – Rezhim dostupu: <http://www.nniif.org.ua/File/12mlimak.pdf>
4. Petkova M. I. Formuvannja innovacijnogo seredovishha pid chas navchannja inozemnim movam [Tekst] / M. I. Petkova // Zbirnik naukovih prac'. – Donec'k, 2010. – С. 12-14.
5. Savchenko Z.V. Osnovni vimogi do navchal'nih komp'juternih programu bazovij serednij osviti [Elektronnij resurs] / Z. V. Savchenko // Informacijni tehnologii i zasobi navchannja. – Vip. 3 (7). – 2008. – Rezhim dostupu: <http://www.ime.edu-ua.net/em7/emg.html>
6. Spivakovs'ka Є.О. Viktoristannja novih informacijnih tehnologij u vivchenni studentami anglijs'koї movi [Elektronnij resurs] / Є.О. Spivakovs'ka. – Rezhim dostupu: Informacijni tehnologii v osviti. 2013. № 15 – S. 221-228.
7. Shevchenko O.M. Zastosuvannja informacijnih tehnologij na zanjattjah z inozemnoї movi [Elektronnij resurs] / O.M. Shevchenko. – Rezhim dostupu: <http://lgaki.com.ua/o-m-shevchenko-m-poltava-zastosuvannya-informaciy-nih-tehnologiy-na-zanyattyah-z-inozemnoyi-movi>